

Näringsdepartementet

n.registrator@regeringskansliet.se

YTTRANDE över

Naturvårdsverkets redovisning av regeringsuppdrag om strategi för svensk viltförvaltning; Dnr N2015/05179/FJR

Sveriges Jordägareförbund har beretts tillfälle att avge yttrande över rubricerad skrivelse. Förbundet anför följande.

SAMMANFATTNING

Sveriges Jordägareförbund anser inte att Naturvårdsverkets (NV) skrivelse utan att delvis omarbetas kan läggas till grund för vidare åtgärder.

Då Förbundets synpunkter rörande NVs förslag till mål, delmål och åtgärder har hållits kort, synes en sammanfattning överflödigt; vänligen ta del av redovisningen av Förbundets synpunkter från s. 7 i Förbundets (detta) yttrande. Nedan följer sammanfattning i övrigt:

Äganderätten till mark, och den därtill hörande jakträtten, måste respekteras. Samråd, samverkan och intresseavvägningar får inte leda till inskränkningar av markägarnas rådighet över sin mark. Rådighetsinskränkningar får enligt grundlagen endast ske om det föreligger angelägna allmänna intressen, vilket är ett mycket högt krav, och alltså inte ska tolkas som allmänhetens intresse – vilket är något helt annat.

Främjandet av brukandet av vilt som resurs välkomnas, men det får inte ske genom att andra intressen gratis utnyttjar sig av markägarnas resurser, eller t.o.m. hindrar markägarnas eget nyttjande av sin resurs.

Det viktigaste skadeförebyggande verktyget är jakt, med så generösa jakttider och villkor som är vetenskapligt och förvaltningsmässigt motiverat.

Det jaktliga regelverket måste för att verka skadeförebyggande dels underlätta frivillig samverkan på lokal nivå, dels vara enkel att tillämpa och utöva tillsyn över. Alltså bör man t.ex. inte utforma regler för viltutfodring i form av begränsningar i mängd foder och tidsintervall – vem ska kunna kontrollera det? Istället bör en avståndsgräns för utfodring i förhållande till annan fastighet samt större allmänna vägar införas – se Förbundets remissyttrande över Jaktlagsutredningens delbetänkande SOU 2014:54 ”Vildsvin och viltskador – om utfodring kameraövervakning och arrendatorers jakträtt”, vilket bifogats detta remissyttrande.

Det är högst anmärkningsvärt att NV inte någonstans i skrivelsen nämner vare sig Svenska Jägareförbundets allmänna uppdrag eller riksdagsmajoritetens tillkännagivande under 2015 om inrättandet av en ny central viltmyndighet. Dessa båda faktorer måste en förvaltningsmyndighet tydligt förhålla sig till.

Finansieringen av jakt- och viltförvaltningsfrågorna: Viltvårdsfondens medel är ämnade att användas för att ”främja viltvården eller andra liknande ändamål som är förenliga med syftet med jaktlagen”. Man bör därför lyfta av sådant som idag belastar Viltvårdsfonden men som istället bör bekostas av samhället, t.ex. kostnaderna för eftersök vid viltolyckor i trafiken samt delar av forskningen rörande vilt och viltförvaltning. Man bör istället låta Viltvårdsfonden i större utsträckning finansiera viltförvaltningen. I övrigt torde finansieringen behöva ske skattevägen. NVs anslag till organisationer som aktivt motverkar jakt bör omedelbart upphöra.

NVs vägledning av länsstyrelserna bör ske med balans. Å ena sidan ska medborgarna kunna förlita sig på att länsstyrelserna har en likartad tillämpning av jaktlagstiftningen, å andra sidan måste länsstyrelserna kunna ta stor hänsyn till regionala och lokala omständigheter. Förbundet anser att det vore mer ändamålsenligt med flera årliga möten mellan NV och länsstyrelsernas tjänstemän om samsyn i viltförvaltningen, än omfattande skriftliga vägledningar (som riskerar skapa nya tillämpningssvårigheter).

Regelförenkling behöver prägla hela viltförvaltningen, men inte minst avseende hantering av viltkött och andra viltprodukter. Underlättandet av företagande i naturupplevelser får dock inte medföra rådighetsinskränkningar för de areella näringarna. Eventuellt nyttjande av markägares resurser i annans företagande måste baseras på avtal.

Samtliga tjänstemän som handlägger och beslutar om frågor som rör viltförvaltning ska ha adekvat utbildning, med särskilda kunskaper om just viltförvaltning.

INLEDNING – PRINCIPELL UTGÅNGSPUNKT

Äganderätten utgör grunden och utgångspunkten för all förvaltning och nyttjande av mark, t.ex. grundar sig all jaktutövning i Sverige på markägande. Till ägandet finns kopplat både rättigheter och skyldigheter. Utöver markägarna finns det många andra intressenter som på olika sätt och med olika rätt nyttjar eller gör anspråk på mark; allemansrättsligt, naturvården och med stöd av olika typer av upplåtelser. Vidare finns intressenter med ett indirekt intresse av marken (t.ex. skogsindustrin).

Den avgörande skillnaden mellan markägaren och samtliga övriga intressenter, är att **endast markägaren både kan och måste ta ansvar för helheten** – den övergripande förvaltningen av marken – och göra nödvändiga avvägningar mellan t.ex. skogs- och/eller jordbruksproduktion å ena sidan och viltstammars storlek, eller naturvårdshänsyn, å andra sidan. Denna skillnad är avgörande även i viltförvaltningssammanhang.

Skillnaden mellan intressena och deras olika karaktär kan i bl.a. natur- och viltförvaltningsmanhang också åskådliggöras med termerna **brukare respektive betraktare**. Med denna distinktion är markägaren samt även jakträttshavaren (vars rätt dock baseras på en upplåtelse av en markägare) brukare, medan övriga är betraktare. Av dessa är det **endast brukarna som tar helhetsansvar, som balanserar rättigheter och skyldigheter**. Betraktarna har i princip endast rättigheter, i huvudsak baserade på allemansrätten.

Denna distinktion belyser också en grundläggande landsbygdspolitisk fråga, den om en levande landsbygd. Brukarna bor på landsbygden, skapar arbetstillfällen där, får sin utkomst där. Betraktarna är besökare som, i vissa fall, bidrar till det lokala näringslivet genom t.ex. övernattningar, men som i många fall gratis nyttjar andras resurser – mark, vatten etc. – i syfte att bereda sig själv någon slags upplevelse eller värde.

SKRIVELSEN

En nystart för svensk viltförvaltning

NV skriver: ”Samhället behöver hitta sätt att både ta tillvara på den resurs som viltet utgör och hantera de utmaningar och konflikter som det skapar. Viltet är en gemensam resurs som behöver förvaltas gemensamt, i dialog och samverkan mellan olika intressen.”(s. 5), ”En hållbar viltförvaltning innebär att vi ständigt balanserar mellan brukande och bevarande av vilt och hittar sätt att hantera både möjligheter och problem som viltet orsakar.”(s. 5) samt ”...så att olika intressen kan vägas mot varandra och nödvändiga kompromisser göra.” (s. 6)

Förbundet anser: Skrivelsen innehåller flera formuleringar av detta slag; att viltförvaltningen ska utvecklas i dialog och samråd mellan berörda intressen, att viltförvaltningen är ”samhällets” ansvar och att ”vi” måste balansera intressen av olika slag. Denna typ av formuleringar medför i praktiken en rådighetsinskränkning för brukarna. **Varje form av samråd, samhällelig instruktion eller föreskrift, leder i praktiken till att beslutanderätt över markägandet, och viltförvaltningen, flyttas från dem frågorna främst berör – brukarna – till ett antal övriga intressenter utan helhets- eller kostnadsansvar – betraktarna. Förbundet anser inte att detta är acceptabelt.**

Notera att Förbundet naturligtvis inser och accepterar att det måste finnas vissa grundläggande regler kring markägande och viltförvaltning, regelverk som bl.a. kan behövas för att garantera en viss minsta nivå avseende miljöhänsyn, eller trafiksäkerhet, eller hänsyn till grannar som kan störas eller drabbas av viss verksamhet. Det Förbundet invänder mot är ambitionen att i beslutsprocessen avseende viltförvaltningen inkludera och ge inflytande till intressenter vilka i huvudsak agerar som kravmaskiner i syfte att gratis nyttja andras resurser, eller helt sonika att hindra andra från att nyttja dessas resurser.

NV skriver att viltförvaltningen ska vara adaptiv och ekosystembaserad (s. 5).

Förbundet instämmer i detta. **Viltförvaltningen ska baseras på kunskap och etablerad erfarenhet, inte på tyckande. Den ska också respektera grundlagens skydd för äganderätten.** Kombinationen av ekosystemansatsens vägledande (Malawi-)princip nummer 2 ”Förvaltningen bör vara decentraliserad och ligga på lägsta lämpliga nivå” och den EU-rättsliga subsidiaritetsprincipen ger också slutsatsen att ansvaret för viltförvaltningen inte ska flyttas uppåt eller breddas, utöver i de mycket begränsade avseenden då det bedöms som absolut nödvändigt.

NV föreslår en vision för arbetet med viltförvaltning: ”En viltförvaltning i balans gör att alla kan uppleva viltets värden. (s. 6)”

Förbundet anser att **denna vision måste tolkas utifrån ovan förda resonemang om skillnaden mellan brukare och betraktare**, mellan ansvarstagande för helheten och att gratis nyttja resursen vilt, mellan en decentraliserad viltförvaltning baserad på bl.a. respekten för äganderätten och hänsynstagande till subsidiaritetsprincipen samt samråd och andra konstruktioner som medför att landsbygdsbefolkningens rådighet över sina resurser i praktiken inskränks.

Vägval som utvecklar viltförvaltningen

- Främja brukandet av vilt som resurs (s. 7)

Förbundet instämmer i ambitionen att främja brukande av vilt som resurs. Det är **glädjande att NV är berett att byta perspektiv från bevarande till brukande av viltresursen**. Samtidigt måste följande respekteras:

Allas möjlighet att ta del av viltets värden, **får inte medföra att markägarens eller jakträttshavarens möjlighet att bedriva näringsverksamhet eller egen rekreation begränsas, hindras eller omöjliggörs**. Den enes brukande av vilt, får inte medföra ett omöjliggörande av den andres jordbruk. Den enes fågelskådande får inte inskränka den andres rätt att arrangera jakt på sin (ägandes eller arrenderade) mark.

Regelförenkling är överlag mycket positivt, samtidigt får inte myndigheters ambition att ”alltid beakta påverkan på brukandet av vilt när de fattar beslut inom till exempel markanvändnings- och friluftsförhållanden” (s. 7) medföra rådighetsinskränkningar för markägare och jakträttshavare. Här kan även noteras att vapenlagstiftningen utgör en viktig del av en aktiv viltförvaltning, varför EU-kommissionens förslag till ändringar i vapendirektivet aktivt måste motarbetas av den svenska regeringen – då denna text skrivs vet vi ännu inte hur den svenska regeringen har agerat gentemot EU-kommissionen i detta ärende.

- Förebygg skador och andra problem som viltet orsakar (s. 8)

NV skriver att viltförvaltningen aktivt ska bidra till att förebygga skador och andra problem.

Förbundet önskar påpeka att **ett av de viktigaste förebyggande verktygen för att hindra skador, är att bedriva aktiv jakt – och att jakt därmed inte utan mycket goda skäl bör inskränkas eller försvåras**. Målet måste vara att inom ramen för ordinarie jakt reglera viltstammarna, även rovdjuren, till nivåer där skadenivåerna är acceptabla, i bemärkelsen låga. Om målet om acceptabla skadenivåer inte uppnås, måste det vara möjligt att kunna söka och erhålla tillstånd till skyddsjakt.

NV anför att acceptansnivåer bör fastställas för vilka förluster på grund av vilt som areella näringar måste acceptera.

Förbundet ser **stora praktiska problem med att fastställa sådana acceptansnivåer**. De ”standardiserade metoder och verktyg som gör det enkelt att inventera och rapportera skadorna” som NV uppger ska finnas, finns inte. Det kommer att ta tid att utforma, utveckla, validera och implementera sådana metoder och verktyg. Vidare kan inte jämförelsen med rovdjurens påverkan på rennäringen utan vidare appliceras på andra viltskador.

Olika markägare har olika acceptans för olika typer av viltskador, vilket i princip måste accepteras. Det vore dock inte acceptabelt om en markägare med mycket hög toleransnivå utformar sin viltförvaltning på ett sådant sätt att en granne, med avsevärt lägre toleransnivå, utan att kunna påverka sin egen situation, drabbas av stora viltskador. Detta problem löses dock inte i första hand med av staten fastställda acceptansnivåer, och särskilt utsedda besiktningspersoner; det löses snarare med **dialog på lokal nivå**. Se strax nedan om Förbundets förslag till bestämmelser rörande utfodring av klövvilt.

NV skriver att metoder för flerartsförvaltning bör utvecklas.

Förbundet kan förstå att detta låter viktigt och angeläget. Det avgörande är dock att skapa verktyg för att på verkligt lokal nivå kunna reglera viltstammar på ett sådant sätt att flera arter ska kunna samexistera. Ett sådant verktyg vore att **underlätta för frivillig samverkan på lokal nivå**. Sådan samverkan måste dock bygga på att **markägarna inom ett visst område enas, inte endast jakträttshavarna**.

NV anser att det behöver klargöras var, hur och när vilt får utfodras.

Förbundet hänvisar här till sitt yttrande över Jaktlagsutredningens delbetänkande ”Vildsvin och viltskador – om utfodring, kameraövervakning och arrendatorers jakträtt” (SOU 2014:54), vilket bifogas. (Utfodringsförslaget är markerat med röd text i yttrandet.) Regler som rör utfodring måste vara enkla att följa, att utöva tillsyn över och inte reglera annan utfodring än sådan som utgör ett faktiskt problem.

Vägval som stärker förvaltningen

- Skapa en tydlig och förutsägbar viltförvaltning (s. 9)

NV påpekar att en fungerande viltförvaltning behöver vara långsiktig och förutsägbar

Förbundet anser att här bör tilläggas att myndigheternas arbete med viltförvaltning måste ske med god framförhållning. Det är t.ex. inte acceptabelt att beslut om licensjakt på varg fattas så pass sent inför jaktstarten, att eventuella överklaganden av beslutet om licensjakt med visshet kan antas omöjliggöra jakten (då den bara kan bedrivas under en kort period under januari-februari).

NV efterlyser en modern lagstiftning och effektiv tillsyn

Förbundet anser att jaktlagstiftningen i stort fungerar bra och ser **inte något behov av en totalöversyn**. Vissa inslag i regelverket kan det eventuellt finnas anledning att se över separat.

NV anför att beslut ska fattas på rätt nivå med rätt kunskap

Förbundet vill påminna om det tidigare påpekade om dels att ”avvägningar och kompromisser mellan olika intressen” inte får bli ett förtäckt sätt att införa rådighetsinskränkningar för markägare och jakträttshavare, dels att beslut ska fattas så nära den lokala nivån det går – och att det innebär att den regionala nivån, länsstyrelsen, långt ifrån alltid är lämplig nivå.

Vidare instämmer Förbundet fullt ut i att "[d]en som fattar beslut ska ha kunskap om viltförvaltning, om gällande lagstiftning och om de ramar som sätts genom Sveriges EU-medlemskap". Inte minst det första, **att ha konkret kunskap om viltförvaltning, måste vara ett absolut krav för att få lov att fatta beslut i viltförvaltningsfrågor**. En intressant nyhet är att Folkuniversitetet under 2016 startar en högre utbildning i viltförvaltning: kvalificerad viltförvaltare (<http://www.folkuniversitetet.se/Skolor/Yrkeshogskoleutbildning/Yh-oversikt/Miljo/Viltforvaltare/>).

NV upprepar att viltförvaltningen ska ske i samverkan och att alla inblandade har ett ansvar för att den fungerar samt att forum för samverkan behöver utvecklas på olika nivåer

Förbundet befarar att samverkan i praktiken innebär rådighetsinskränkningar för markägare, och avvisar i princip fasta forum för detta. Om sådana forum skulle tillskapas, måste markägarnas representanter erhålla så pass många platser i dessa att de utgör en majoritet av deltagarna. Det är, som tidigare anförts, **inte rimligt att den enda parten som fullt ut tar ansvar för alla aspekter av markens förvaltning, ska kunna köras över av gratisintressenter**.

- Bygg viltförvaltningen på kvalitetssäkrad kunskap (s. 10)

NV skriver att beslut inom viltförvaltningen ska baseras på bästa tillgängliga kunskap

Förbundet anser att detta fordrar att **även Skogsstyrelsen och Jordbruksverket intar framträdande och aktiva roller i framtagandet av underlag och kunskap som berör viltförvaltningen**.

- Samarbeta aktivt med andra länder (s. 10)

Förbundet anser att det första stycket under denna rubrik har fått en i viss mån olycklig rubricering. Den ger intryck av att Sverige aktivt ska driva viltfrågor inom EU, när det korrekta är att tydligt ge uttryck för att **Sverige i EU aktivt ska driva hållningen att jakten är en nationell angelägenhet**, och att regelverket kring jakt ska avgöras av respektive medlemsstat – i linje med subsidiaritetsprincipen och motsvarande grundprincip för ekosystemansatsen. Sverige bör också tydligt och aktivt framhålla att **jakt är ett avgörande verktyg för en aktiv viltförvaltning samt söka kunskapsutbyte med andra länder**. Däremot ska Sverige **aktivt motarbeta att jakt och viltfrågor tas upp och blir föremål för beslut på EU-nivå**.

Förslag till förändringar på nationell nivå

- Jaktlagstiftningen (s. 12)

Förbundet anser inte att vare sig jaktlagen eller jaktförordningen är i behov av någon översyn. Möjligen kan någon särskild fråga ses över, men utgångspunkt bör då vara att börja med det överordnade regelverket – jaktlagen, för att därefter göra eventuella följdändringar i jaktförordningen. Vidare anser Förbundet att Sverige sedan EU-inträdet i stor utsträckning har valt att "överimplementera" olika EU-regler, till nackdel för svenska medborgare och företag. Om jaktlagstiftningen ska ses över med anledning av eventuell implementering eller omformulering av EU-rättsliga regler i jaktlagstiftningen, ska minsta möjliga implementeringsnivå väljas.

- **Jakttider (s. 12)**

Förbundet instämmer i princip i förslaget att beslut om de allmänna jakttiderna flyttas från regeringen till Naturvårdsverket. Sådana beslut ska fattas baserat på vetenskaplig grund, och ska i första hand utgå från markägarnas behov, och i andra hand från betraktarnas önskemål. Eventuell vidare delegering av beslut rörande jakttider till länsstyrelserna, får **enbart omfatta utökningar av jakttiderna – inte inskränkningar**.

- **Översyn av de nationella myndigheternas uppdrag och ansvar (s. 12)**

- Förslaget om att flytta frågor rörande vilthägn och övrigt vilt i fångenskap till Jordbruksverket är svårbedömt, Förbundet önskar erhålla mer information om anledningen till förslaget för att kunna ta ställning.
- Förbundet **avstyrker** förslaget att flytta typgodkännande av fångstredskap för vilt till Jordbruksverket. Fällfångst av vilt är att likställa med jakt, och bör därför hanteras av den centrala viltmyndigheten, dvs. NV.
- Förbundet **instämmer** i att NV bör få uppdrag att främja brukandet av vilt
- Förbundet anser att om NV ska få i uppdrag att ta fram nationella förvaltningsplaner för klövvilt, rovdjur respektive stora fåglar så ska dessa tas fram i samarbete med Skogsstyrelsen och Jordbruksverket
- Jakttider; se ovan

- **Regionalisering (s. 13)**

Förbundet **instämmer i behovet av en översyn av viltförvaltningsdelegationerna**, i synnerhet deras sammansättning. Det är mot bakgrund av det principiella resonemanget i inledningen av detta yttrande helt oacceptabelt att viltförvaltningsdelegationerna idag (med bortseende från vissa specialmandat) består av tretton ledamöter varav endast och blott två företräder markägare (jordbruket och skogen). Övriga mandat tillsätts antingen av nyttjanderättshavare, betraktarorganisationer, myndighet (polisen) eller politiker – varav många antingen är betraktare eller huvudsakligen jaktintresserade. Detta försätter markägarna, de som i första hand får bära konsekvenserna av viltförvaltningen och av viltförvaltningsdelegationens beslut, i ett konsekvent underläge. Förbundet har redan tillskrivit regeringskansliet i frågan. Förbundets uppfattning om viltförvaltningsdelegationens sammansättning kan sammanfattas med; **färre politiker och betraktare, avsevärt fler markägare inom jord och skog**.

- **Finansiering av viltförvaltningen (s. 13)**

Viltvårdsfonden bör i högre utsträckning bekosta viltförvaltning. Några av de kostnader som Viltvårdsfonden f.n. bekostar bör **lyftas bort och istället skattefinansieras**, t.ex. avseende viltrelaterade trafikolyckor, skadeförebyggande åtgärder samt viss forskning om vilt och viltförvaltning. Om man utnyttjar Viltvårdsfondens medel för mer allmänna ändamål som gagnar alla intressenter, alltså även betraktarna, har man i praktiken infört en jaktskatt – som endast betalas av jägare. Detta vore oacceptabelt, i och med att Viltvårdsfonden helt och hållet finansieras av den viltvårdsavgift som jägare årligen ska erlägga. Eventuell ytterligare finansiering bör därför i första hand skattefinansieras. Förbundet **tillstyrker** förslaget om ett eget sakanslag, eller i vart fall egen anslagspost, för viltförvaltning.

- **Viltprodukter (s. 13)**

Förbundet **tillstyrker** i princip NVs förslag, **med ett undantag**: NV skriver att det är viktigt att förenkla regler och underlätta för företagande i naturupplevelser. Förbundet vill här påpeka att det inte är acceptabelt att använda andra enskildas eller företagares resurser i sitt eget företagande. Med andra ord; entreprenörer inom naturupplevelser eller närliggande näringsgrenar, bör skriva avtal med dem vars mark man nyttjar i sitt företagande.

Naturvårdsverket som central viltmyndighet – strategi, mål och åtgärder

Förbundet **välkomnar** att NV i och med arbetet med detta regeringsuppdrag ser ut att nu aktivt och samlat ta tag i jakt- och viltfrågorna. Förbundet konstaterar att riksdagen, genom antagandet av miljö- och jordbruksutskotts betänkande 2014/15: MJU9, den 26 mars 2015, har tillkännagivit att man ”föreslår att en ny myndighet med ansvar för jaktfrågor och viltförvaltning inrättas snarast” samt att ”Svenska Jägareförbundets allmänna uppdrag ska fortsätta”. Ett sätt för NV att dels visa fortsatt vilja till egen nystart i jakt- och viltförvaltningsfrågorna, dels tillmötesgå riksdagsmajoritetens önskemål, vore att NV inom sig återskapar en viltenhet som bemannas med personal som, för att citera NV självt, har ”kunskap om viltförvaltning” (s. 9). Med detta måste enligt Förbundet förstås något annat än generell biologisk kunskap. Det fordras högre kunskap om just viltförvaltning förvärvat genom särskilt inriktad utbildning och/eller praktisk erfarenhet, se t.ex. <http://www.folkuniversitetet.se/Skolor/Yrkeshogskoleutbildning/Yh-oversikt/Miljo/Viltforvaltare/>

Främja brukande av vilt som resurs (s. 14)

Mål: NV ska främja och utveckla brukande av vilt

Delmål:

- Tydliggöra möjligheterna till jakt i skyddade områden: Förbundet **tillstyrker**
- Beakta konsekvenser för brukande av vilt vid beslut: Förbundet **tillstyrker**
- Öka möjligheterna att bruka viltet för fler grupper, verksamheter och näringar: Förbundet **kan endast tillstyrka om detta delmål genomförs med bibehållen respekt för markägarnas äganderätt**, att deras rådighet över sin fastighet inte inskränks pga. av att någon annan gratis ska få tillgång till att bruka viltet. Sådant brukande ska istället **baseras på avtal med markägaren**.
- Allmän småviltsjakt på mark utanför renskötselområden, ägd av staten eller statliga bolag: Förbundet **avstyrker** förslaget, då det kan befaras leda till överutnyttjande och bristande förvaltning av viltresursen på de berörda områdena. Det torde vara bättre om jaktlag erbjöds att arrendera jakten och kunder bedriva långsiktig viltförvaltning.

Åtgärder:

- Kartlägga värdena av det levande viltets ekosystemtjänster: Förbundet **kan endast tillstyrka denna åtgärd, om man noga inkluderar den jaktliga verksamhetens sammanlagda, totala värde – alltså både ”hobbyjakt” och kommersiell jakt, med allt vad dessa genererar** i form av försäljning av t.ex. övernattningar, måltider, och andra lokala tjänster på landsbygden samt vapen, ammunition, jaktutrustning mm.
- Kunskap om återintroducering av arter i Sverige: Förbundet **avstyrker**. Det torde i första hand röra sig om visent, skogsvildren och stortrapp. De båda förra skulle leda till ytterligare betestryck i skog och mark, där dagens (i vissa områden mycket) stora klövviltsstammar redan utövar hårt tryck. Dessutom skulle de förmodligen leda till ett ökat antal trafikolyckor.
- Småviltsjakt på statlig mark utanför renskötselområdet: Förbundet **avstyrker**, se ovan.

- Så många arter som möjligt föremål för allmän jakttid: Förbundet **tillstyrker** att arter som idag inte lovliga att jaga blir föremål för allmän jakttid, i den mån biologiska förutsättningar medger det.
- Underlätta hantering av fällt vilt och viltprodukter: Förbundet **tillstyrker**

Förebygg skador och andra problem som viltet orsakar (s. 15)

Mål: Förebyggande åtgärder vidtas för minskning av dels viltskador på de areella näringarna, dels viltrafikolyckor

Delmål:

- Ökade möjligheter till jakt på vilt som orsakar stora skador: Förbundet **tillstyrker**, och vill inkludera **även skadegörande, nu fredade, arter**.
- Ta fram nya metoder att förebygga skador av vilt: Förbundet **tillstyrker**
- Förslag till acceptansnivåer för skador på vilt på de areella näringarna (ledande till ökad socioekonomisk hänsyn): Förbundet **avstyrker**. Acceptansnivåer kan variera mellan olika ägare, olika biotoper, olika delar landet – med lokala variationer etc. Förbundet befarar bl.a. att de nivåer som eventuellt skulle kunna utarbetas kommer att (i) ta mycket lång tid att utarbeta, (ii) vara generella, standardiserade på ett sätt som inte kommer att medge hänsyn till lokala förhållanden samt (iii) tillämpas stelbent och utan hänsyn till olika markägares egna prioriteringar av sitt bruk av skog och mark i förhållande till vilt.

Åtgärder:

- Ta fram acceptansnivåer för viltskador på areella näringar: Förbundet **avstyrker**; se ovan.
- Riktlinjer för flerartsförvaltning för att förebygga skador av vilt: Förbundet **avstyrker**, **men skulle tillstyrka om NV istället tar fram icke bindande rekommendationer** för flerartsförvaltning baserade på bästa tillgängliga kunskap om svenska förhållanden.
- Myndighetsgemensamma metoder för att mäta skador av klövvilt och fåglar: Om så sker, ska **även skador av rovdjur inkluderas**.
- Möjlighet till jakt på myndighets initiativ vid akuta behov: Förbundet **avstyrker utökning av möjligheterna till sådan jakt**, då det vore en ökad inskränkning av markägarens rådighet över jakträten.
- Föreskrifter och vägledning rörande utfodring av klövvilt för att minska skador: Förbundet **hänvisar här till sitt yttrande över Jaktlagsutredningens delbetänkande "Vildsvin och viltskador – om utfodring, kameraövervakning och arrendatorers jakträtt" (SOU 2014:54), vilket bifogas**. Regler som rör utfodring måste vara enkla att följa, att utöva tillsyn över och inte reglera annan utfodring än sådan som är verkligt problematisk – allts i huvudsak viss utfodring av klövviltet.
- Innovation för förebyggande av skador av vilt: Förbundet **tillstyrker**
- Ökad kunskap rovdjurs påverkan på klövviltspopulationer: Förbundet **tillstyrker**
- Licensjakt på säl: Förbundet **tillstyrker**
- Utökat stöd för förebyggande av skador från flera arter av vilt, ej bara fredade djurarter: Förbundet **tillstyrker**

Skapa en tydlig och förutsägbar viltförvaltning (s. 16)

Mål: NV arbetar aktivt för en översyn av jaktlagstiftningen

Delmål:

- Föreskrifter för användning av fångstredskap: Förbundet **tillstyrker**

Åtgärder:

- Analys av behovet av ny lagstiftning: Förbundet **avstyrker, dock med undantag för vissa avgränsade frågor.**

Mål: Utveckla samverkan för fungerande viltförvaltning

Delmål:

- Flerårig plan för NVs samverkan med och vägledning av länsstyrelserna: Förbundet **avstyrker**. Det finns ett visst behov av samordning av länsstyrelsernas tillämpning av (bl.a.) jaktlagstiftningen, i syfte att eftersträva en likartad tillämpning i hela landet. Samtidigt behövs stort utrymme för regionala variationer med anledning av regionala särdrag. **NV borde begränsa omfattning av skriftlig vägledning, och istället föra en kontinuerlig dialog med länsstyrelserna och deras tjänstemän.**
- Fleråriga programområden för länsstyrelserna: Se punkten ovan.
- Miljösamverkan har vilt del med öronmärkta medel: Förbundet **avstyrker**, Miljösamverkan Sverige är ett forum för samverkan kring tillsyn inom miljöbalksområdet. Det är Förbundets uppfattning att viltförvaltningen alls icke berörs av miljöbalken, varför det vore fel att blanda in Miljösamverkan Sverige i viltförvaltningen.
- Viltråd inrättat vid NV: Förbundet saknar en mer utförlig och konkret beskrivning av detta viltråds mandat och syfte. Kommer det att överlappa eller rent av ersätta dagens nationella klövviltsråd, nationella rovdjursråd och storfågelforum? Förbundet anser sig **f.n. inte kunna ta ställning till att till- eller avstyrka förslaget** om ett viltråd, då Förbundet uppfattar att dagens ordning fungerar relativt väl.

Åtgärder:

- Förtydliga villkor och återrapporteringskrav för bidrag och anslag för bättre uppföljning och utvärdering: Förbundet **tillstyrker**

Mål: Utökad regionalisering av viltförvaltningen för beslut fattade närmare de som berörs

Delmål:

- Föreskrifter för länsstyrelses beslut om licensjakt på järv, för regionala beslut: Förbundet **tillstyrker**
- Nationella förvaltningsplaner för rovdjur, för klövvilt respektive för stora fåglar, ökad möjlighet till flerartsförvaltning: Motivet till att NV vill upprätta förvaltningsplaner enligt delmålet framgår inte klart, varför Förbundet **inte kan ta ställning till delmålet/åtgärden**. Det är dock viktigt att notera att all samverkan bör vara frivillig. NVs främsta delmål vad avser samverkan bör därför vara att söka skapa verktyg för att på verkligt lokal nivå kunna reglera viltstammar på ett sådant sätt att flera arter ska kunna samexistera. Ett sådant verktyg vore att **underlätta för frivillig samverkan på lokal nivå**. Sådant samverkan måste dock bygga på att **markägarna inom ett visst område enas, inte endast jakträttshavarna.**

Åtgärder:

- Föreskrifter om jakttider, som skulle kunna omfattas av regionala beslut: Förbundet **tillstyrker** regionalisering av jakttidsbeslut, men **villkorat av att länsstyrelsen endast får fatta beslut om utökning av jakttider**, och inte om inskränkningar.

Bygg viltförvaltningen på kvalitetssäkrad kunskap (s. 18)

Mål: NV bidrar till att data och information om vilt är lättillgängliga för myndigheter och andra

Delmål:

- NV har fungerande kanal för spridning av ny forskning samt kunskap inom viltförvaltning: Förbundet **tillstyrker, dock villkorat av att NV i detta arbete ska samarbeta med Skogsstyrelsen och Jordbruksverket**, vilka också ska ha en aktiv del/roll i detta

Åtgärder:

- Uppföljning av användning av viltforskningsmedel: Förbundet **tillstyrker**
- Spridning av bästa tillgängliga kunskap rörande viltförvaltningen: Förbundet **tillstyrker, dock villkorat av ovannämnt samarbete med Skogsstyrelsen och Jordbruksverket**
- Upphandla uppdrag i konkurrens: Förbundet **avstyrker** detta delmål, **i den mån det utgör en inskränkning av Svenska Jägareförbundets allmänna uppdrag.**
- Uppföljningskrav på bidrag, för kvalitet och kostnadseffektivitet: Förbundet **tillstyrker**
- Styrning av inventeringars metodik och inrapportering: Förbundet **tillstyrker, dock ska Skogsstyrelsen fortfarande vara ansvarig för ÄBIN**, dvs. älgbetesinventering – vilken Skogsstyrelsen bör få i uppdrag att utveckla till inventering av betesskador även av övriga klövvilt.

Mål: NV utpekat ansvar för övervakning av viltpopulationerna

Åtgärder:

- Utredda utformning av utpekat ansvar för övervakning av viltpopulationerna: Förbundet **tillstyrker, dock inte i den mån detta ansvar skulle inkräkta på Svenska Jägareförbundets allmänna uppdrag.**

Mål: Myndighetsgemensam miljöinformation på viltområdet konform med moderna e-förvaltning

Delmål:

- Kvalitetssäkrad information och vägledning finnas enkelt tillgänglig

Åtgärd:

- Utredda anpassning av it-system och viltdata till modern e-förvaltning: Förbundet **tillstyrker, dock under förutsättning att NV inte inkräktar på Svenska Jägareförbundets Viltdata** i större utsträckning än vad NV och Svenska Jägareförbundet kommer överens om.
- Förslag justeringar av sekretesslagstiftningen: Då åtgärdsförslaget inte åtföljs av utvecklad förklaring, **kan Förbundet inte ta ställning** till det. Generellt anser Förbundet dock att NVs uppgifter och data, i enlighet med offentlighetsprincipen, i så stor utsträckning som möjligt ska vara offentlig och inte sekretessbelagd.
- Tillgängliggör NVs icke sekretessbelagda data: Se ovan. Dock måste, om NV skulle komma att få/begära in avskjutningsrapporter, sådana avskjutningsrapporter avidentifieras. Jaktmotståndare blir allt mer aggressiva och hotfulla mot jägare, varför **person- eller gårdsnamn måste kunna avidentifieras i offentliga register.**
- Besluta om vilka databaser som ska användas för viltövervakningsdata: Se ovan rörande Svenska Jägareförbundets Viltdata.

Samarbeta aktivt med andra länder

Mål: Sverige ska fördjupa samarbete om vilt med andra länder

Delmål:

- Vissa arter förvaltas i samarbete med övriga nordiska länder samt ev. Ryssland: Förbundet **tillstyrker i princip, dock villkorat av att detta delmål inte används för att Sverige inom ramen för ett sådant samarbete ska "gå före" eller "föregå med gott exempel"**, med följd att t.ex. vargpopulationen ger svenska fårägare en avsevärt mer pressad situation än sina kollegor i Norge.
- Forskningsstrategi som bidrar till internationellt kunskapsutbyte av vilt: Förbundet **tillstyrker i princip**, men vill samtidigt höja ett varningens finger för att resultatet av forskning om vilt inte alltid är överförbart länder emellan, pga. bl.a. olikheter i klimat, biotoper, jaktmetoder, kultur, tamdjurshållning etc.

Åtgärder:

- Ta fram underlag om viltförvaltningens behov till regeringens arbete på EU-nivå: Förbundet **tillstyrker, men endast villkorat av** att denna åtgärds genomförande utformas på sådant sätt att det är fullkomligt klart att det övergripande målet med denna åtgärd är **att EU inte ska ha någon gemensam viltförvaltnings- eller jaktpolitik**. Detta ska vara nationella frågor.
- Tydliggör och sprid kunskap om vilka ramar EU-medlemskapet sätter för svensk viltförvaltning: Förbundet **tillstyrker, dock endast villkorat av** att den svenska regeringen och svenska berörda myndigheter tolkar dessa ramar på ett för svensk viltförvaltning så positivt och frihetligt sätt som möjligt; **att man inte väljer att "överimplementera" dessa EU-ramar**, till nackdel för svenska medborgare och företag. Sverige bör alltså, vad avser inskränkande EU-regler, välja minsta möjliga implementeringsnivå. Förbundet anser också att regeringen och statliga myndigheter inom ramen för sitt EU-arbete aktivt ska **informera om svensk viltförvaltnings särskilda förutsättningar** och behov samt **aktivt ska motarbeta EU-regler rörande viltförvaltnings- och jaktpolitik**, och ytterligare snäva ramar för svensk viltförvaltning.

Bilaga 1 – Handlingsplan för Naturvårdsverkets arbete med att samordna och vägleda länsstyrelserna

I tillägg till vad Förbundet redan anfört ovan i de frågor som berörs av bilaga 1, anser Förbundet

att det är särskilt viktigt att NV anordnar "särskilda möten för länsstyrelsens handläggare och andra berörda tjänstemän för att öka kontaktytorna mellan myndigheterna i arbetet med viltförvaltning" (s. 23),

att Miljösamverkan Sverige inte ska involveras i viltförvaltningen,

att Viltskadecenter och NV **genomför de i skrivelsen föreslagna utbildningarna "Adaptiv förvaltning av vilt" samt juridikutbildning relaterad till viltförvaltning** (s. 24),

att det saknas skäl att upprätta en särskild vägledningsplan, samt

att Viltskadecenter **erhåller uppdrag av NV enligt förslag i skrivelsen** (s. 25-26).

Bilaga 2 – Översiktlig konsekvensanalys av Strategi för svensk viltförvaltning

Förbundets synpunkter på NVs antaganden om kostnadskonsekvenser:

1. Översyn av jaktlagstiftningen: En begränsad översyn av vissa frågor i jaktlagstiftningen skulle leda till dels **mindre kostnad för utredningsarbetet, dels mindre kostnader för framtida handläggning** då särskilt de idag otydliga frågorna skulle adresseras i en avgränsad översyn.

3. Finansiering av viltförvaltningen: Förbundet har tidigare i yttrandet framfört sin syn på finansieringen. I korthet: **Skattefinansiera kostnader för bl.a. trafikolyckor med vilt, viss forskning avseende vilt och viltförvaltningen, skadeförebyggande åtgärder**, då dessa är av allmänt intresse. **Låt Viltvårdsfonden endast finansiera viltförvaltningskostnader.**

4. Digital samordning: **Nuvarande infrastruktur bör bibehållas**, som NV framför. Det viktiga är just samordning, och vidareutveckling, av den digitala viltinformationen.

5. Ambitionshöjning för NV som central viltmyndighet: Förbundet anser att man noga ska bedöma behovet av föreskrifts- och vägledningsarbete. Om detta kan begränsas, kan totalkostnaden hållas nere.

Det behövs **avsevärt större viltskadeanslag än idag för skadeförebyggande åtgärder respektive ersättning för skador av fredat vilt**. Förbundet anser också att viltskadeanslaget bör användas för **skadeförebyggande åtgärder även för jaktbart vilt med skadeproblem.**

2016-01-29

SVERIGES JORDÄGAREFÖRBUND

Erik Du Rietz

Frederik Treschow